

PROTOCOL MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Manon Hanemaayer
gedragwetenschapper I&K/ aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en
kindermishandeling

Inhoudsopgave

Overzicht stappen	blz. 3
Meldnormen	blz. 6
Situaties van onveiligheid	blz. 6
Toelichting bij stap 1	blz. 9
Kindcheck	blz. 9
Voorwaarden voor gesprek met jeugdige	blz. 10
Toelichting bij stap 2	blz. 10
Toelichting bij stap 3	blz. 10
Toelichting bij stap 4	blz. 11
Toelichting bij stap 5	blz. 12
Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim	blz. 13
Bijlage I: Algemene tips voor gespreksvoering met jeugdige	blz. 14

Overzicht stappen

Leg alle stappen en de uitkomst hiervan vast in het cliëntdossier

Stap 1

Breng de signalen in kaart en leg ze feitelijk vast.
Overleg met collega's.
Voer de kindcheck uit.

Rapporteer

Stap 2

Acuut onveilig: bel de politie en Veilig Thuis

Bij vermoedens van eergerelateerd geweld of meisjesbesnijdenis specifieke aandachtsfunctionaris van Veilig Thuis of de politie betrekken.

Bespreek de signalen met de gedragswetenschapper. Win eventueel (anoniem) advies in bij Veilig Thuis en/ of de aandachtsfunctionaris.

Stel plan van aanpak op (welke betrokkenen moeten gesproken worden, wie voert welk gesprek, wie moet ingelicht worden etc).

Indien van toepassing (als het niet al gebeurd is): zet een signaal in de verwijzindex.

Bij twijfel: overleg met een letseldeskundige (via Veilig Thuis kan een forensisch arts betrokken worden).

Rapporteer

Stap 3

Voer plan van aanpak uit en voer gesprekken met betrokkenen (jeugdige, ouders en eventuele anderen).
Zie blz. 9 voor de voorwaarden waar het gesprek met jeugdige aan moet voldoen.

Rapporteer

Stap 4

Wegen van het geweld aan de hand van volgende vragen (afwegingskader):

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid, structurele onveiligheid en/of disclosure?</i></p> <p>Nee of weet ik niet: Ga verder met afweging 3.</p> <p>Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee of weet ik niet: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
Meldnormen 2 en 3	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee of weet ik niet: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

Bij twijfel: altijd Veilig Thuis

Alle afwegingsvragen rapporteren in het dossier.

Stap 5

Betrokken professional bespreekt vraag 3 t/m 5 van het afwegingskader met Veilig Thuis. Samen met Veilig Thuis een beslissing nemen en antwoord geven op beide afwegingen.

Heb aandacht voor de terugkoppeling van de gemaakte afspraken naar de jeugdige (en de overige betrokkenen). Hierbij is duidelijk bij wie de jeugdige terecht kan voor steun.

Rapporteer

Afweging 1

Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid

Afweging 2

Is hulpverlening (ook) mogelijk?

VERBETERDE MELDCODE MET AFWEGINGSKADER

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

Om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren is er bij Veilig Thuis een *radarfunctie* toegevoegd.

De Meldcode is gebaseerd op twee pijlers: Meldnormen en Situaties van onveiligheid.

MELDNORMEN: IN WELKE SITUATIES MOETEN BEROEPSKRACHTEN MELDEN?

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/ of structurele onveiligheid en disclosure
2. In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/ of kindermishandeling
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/ of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

SITUATIES VAN ONVEILIGHEID

Er zijn situaties waarin de professional altijd moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarin er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (kind/ volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling/ verwaarlozing)

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">• Verkeert een van de betrokkenen in direct (levens)gevaar?• Is er ernstig letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe?• Is er sprake van mensenhandel (zoals uitbuiting of gedwongen prostitutie)?• Is er sprake van het in gevaar brengen van kinderen en kwetsbare volwassenen als gevolg van excessief middelenmisbruik en/of een

- acute psychische crisis van de verantwoordelijke ouder/partner/verzorger?
- Is er een acute dreiging om zichzelf én een naaste (waaronder (ex-) partner, kinderen of een familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (ontvoering, familiedrama, eerwraak, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking)?
 - Is er sprake van geweld of verwaarlozing leidend tot verminkingen, handicaps of de dood bij een lid van het cliëntsysteem?
 - Is er sprake van fysieke verwaarlozing die acuut de gezondheid bedreigt van zeer jonge kinderen, volwassenen met een beperking, ouderen of anderen in een zorgafhankelijke situatie?
 - Is er sprake van een (herhaalde) suïcidepoging van een ouder van een minderjarig kind dat zorgafhankelijk van hem of haar is en is er geen andere verzorger voor het kind?
 - Heeft de (mogelijke) pleger van het geweld direct toegang tot het slachtoffer, of is het slachtoffer in een zorgafhankelijke positie van de pleger?
 - Is er sprake van recent gewelddadig gedrag zoals verwondingen die medische behandeling of medisch sporenonderzoek behoeven (bijvoorbeeld: poging tot wurging, bedreiging met een wapen, seksueel geweld/misbruik)?

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Is er sprake van eerder (aangetoond) huiselijk geweld of kindermishandeling binnen het cliëntsysteem? • Is er gedurende enkele weken of langer sprake van geweld of andere onveilige situaties tussen leden in een cliëntsysteem? • Is er sprake van structurele, inadequate of inconsequente basiszorg (onderdak, kleding, voeding, persoonlijke spullen en speelgoed) door een onvoldoende of onregelmatig inkomen om hierin te voorzien? • Ondergaan de kinderen of een kwetsbare volwassene structureel emotioneel en/of psychisch geweld, zoals: onvoldoende affectie, vernedering, voortdurend negatieve benadering, opsluiting, verbale intimidatie, ernstige strijd tussen ouders, kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld of bedreigingen? • Is er sprake van (een vermoeden van) seksueel misbruik van minderjarige kinderen? • Is er sprake van seksueel wervend gedrag door kinderen of ander niet-leeftijdsadequaate seksueel gedrag? • Zijn er seksuele of gewelddadige filmpjes van een kind in omloop die tegen zijn/haar wil zijn gemaakt en die leiden tot chantage en/of pesterijen?

- Is er sprake van dwangmatig controlerend geweld waarbij een van de partners intimidatie en controle uitoefent over de ander?
- Is er sprake van escalerend en zich herhalend geweld na een echtscheiding, bijvoorbeeld in de vorm van stalking door een van de ex- partners?
- Zijn de ouders onvoldoende in staat hun kinderen te beschermen tegen geweld, (seksueel of financieel) misbruik of uitbuiting door derden, of initiëren ze dit?
- Is er sprake van een patroon van geweld (geweldsspiraal), waarbij oplopende spanningen uitbarsten in geweld en de partners daarna proberen het weer goed te maken, tot de spanningen opnieuw oplopen?
- Is er sprake van psychische problematiek, verslavingsproblematiek, agressieproblematiek of andere problemen bij volwassenen die kunnen leiden tot een gewelddadige reactie naar andere leden in het cliëntsysteem bij oplopende spanning?
- Is er sprake van (zich herhalend) geweld in een cliëntsysteem dat zorg mijdt, veelvuldig verhuist of 'shopt' langs allerlei instellingen?
- Is er sprake van een overbelaste mantelzorger die gedurende langere tijd (enkele weken of langer) verbaal of lichamelijk geweld gebruikt tegenover de volwassene die zorgafhankelijk van hem of haar is?
- Is er sprake van financiële uitbuiting door een betrokkene/familie lid van een zorgafhankelijke volwassene?

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.
Voorbeelden	

TOELICHTING BIJ STAP 1

- breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast in het dossier.
- Beschrijf de stappen die je hebt gezet en de besluiten die worden genomen. Leg ook vast wie je hebt geraadpleegd en wat je in dit overleg hebt afgesproken.

Verslaglegging:

- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk; leg vast wat je hebt gezien, gehoord, geroken of waargenomen
- Worden ook interpretaties, hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een interpretatie, hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als deze later bevestigd of ontkracht wordt.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd (ook als die derde een van de ouders is);
- Leg medische diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht, zoals een arts, een verpleegkundig specialist of een psychiater.

Doe de kindcheck bij oudersignalen; ga na of:

- De cliënt kinderen heeft
- Daarvoor adequate opvang is
- De cliënt de kinderen structureel voldoende kan beschermen, verzorgen en opvoeden.

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in stap 1 van de Meldcode.

De Kindcheck geldt voor alle professionals die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn volwassen cliënt, zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn volwassen cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heb je twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloop je de stappen van de Meldcode. Leg eerst vast door welke signalen bij de ouder je twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volg je de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

VOORWAARDEN VOOR GESPREK MET EEN JEUGDIGE:

Als een (minderjarig) slachtoffer zelf hulp vraagt of onthult (disclosure) of als onderdeel van stap 3 (participatie van het kind in de meldcode)

Als een (minderjarig) slachtoffer uit zichzelf om hulp vraagt of vertelt thuis geweld of verwaarlozing mee te maken, betekent dit vaak dat hij of zij een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Onthulling is onderdeel van meldnorm 1 en betekent dat je direct contact opneemt met Veilig Thuis en samen bepaalt wat noodzakelijke vervolgstappen zijn. Bij een onthulling is het van belang dat je het (minderjarige) slachtoffer een aantal dingen vertelt:

- Dat je je zorgen maakt over hetgeen het slachtoffer vertelt; geweld hoort niet thuis in een gezinssituatie. Indien de cliënt minderjarig is vertel je daarnaast dat hij/ zij er recht op heeft om veilig op te groeien.
- Dat de onthulling voor jou reden is om contact op te nemen met Veilig Thuis omdat zij deskundig zijn als het om mensen met deze ervaringen gaat en je samen met hen wilt overleggen welke vervolgstappen je het best kunt nemen.
- Vertel dat je ten alle tijden met hem of haar overlegt wat die vervolgstappen zullen zijn en dat zijn/ haar mening daarover wordt meegewogen in de beslissing.
- Vertel de cliënt ook wat hij/ zij kan verwachten: wat je vanuit jouw rol en verantwoordelijkheden wel en niet voor het slachtoffer kunt betekenen. Dat is voor alle slachtoffers van belang maar geldt in het bijzonder voor minderjarige slachtoffers.
- Ontschuldig het kind of de jeugdige passend bij leeftijd en problematiek.
- Vertel dat ze recht hebben om betrokken te worden en hun mening te geven. Luister naar hun mening over de bestaande zorgen, de door hen geopperde oplossingen en hun mening over voorgestelde beslissingen.
- Vertel hoe hun mening wordt meegenomen en gewogen in de besluitvorming.

TOELICHTING BIJ STAP 2

Zo nodig kan op basis van anonieme gegevens naast de aandachtfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling ook Veilig Thuis worden geraadpleegd, bijvoorbeeld als eerder overleg je vermoedens niet (geheel) heeft weg genomen. Veilig Thuis kan onder andere adviseren over de interpretatie van signalen, over het voeren van gesprekken met de cliënt en over de hulp die kan worden ingezet.

In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) letsel kan ook een forensisch arts om advies worden gevraagd. Wanneer het geen forensisch arts (maar bv een kinderarts) is het advies niet juridisch gedekt.

Leg vast met wie je intern hebt overlegd (naam en functie) en wat er is afgesproken. Bij overleg met Veilig Thuis leg je de naam en functie van deze medewerker vast en hen advies. Als je het zetten van stappen overdraagt aan een ander, leg deze overdracht dan ook vast in het dossier.

TOELICHTING BIJ STAP 3

Als het mogelijk is voer je meteen een gesprek met de cliënt over de signalen waarover je je zorgen maakt, nog voordat je advies hebt gevraagd aan een collega en/ of Veilig thuis. Ook als de cliënt minderjarig is kan je in principe je zorgen het best direct voorleggen. In sommige gevallen, bijvoorbeeld als de signalen moeilijk te interpreteren zijn, of op ernstig geweld wijzen, of als je nog niet goed weet hoe je het gesprek aan wilt pakken, is het verstandig om eerst overleg te voeren. Daarnaast is het in sommige gevallen goed om eerst de risico's in te schatten voordat een gesprek over ernstige signalen wordt aangegaan.

In het gesprek is het van belang dat de professional:

- het doel van het gesprek uitlegt

- de signalen/ feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan bespreekt.
- de cliënt uitnodigt om daarop te reageren
- na deze reactie zonodig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop is verteld.

Indien er wordt gevreesd voor de veiligheid van de cliënt of medewerker kan er worden besloten om dit gesprek over te slaan.

Gesprek met kinderen:

Ook als een cliënt nog jong is, is het van belang dat je het gesprek met hem aangaat, tenzij het vanwege de leeftijd echt niet mogelijk is of als het te belastend is. Je beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is. Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn, zodat het kind zich vrij kan uiten. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Vanwege de veiligheid van het kind, van jezelf of die van anderen kun je hier van afwijken. Voer hierover altijd overleg met een collega.

Gesprek met ouders:

Als het om een minderjarige cliënt gaat voor je altijd een gesprek met ouders over de signalen. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Ouders (met gezag) horen te worden geïnformeerd over de aanleiding van je zorgen en meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen.

Leg vast met wie je hebt gesproken en beschrijf de reacties van de verschillende gesprekspartners. Leg ook vast wat voorgestelde oplossingen zijn, wat de gemaakte afspraken zijn en wie wanneer terugkoppeling geeft.

TOELICHTING BIJ STAP 4

- weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de betrokkenen, het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling
- weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling
- gebruik het afwegingskader
- raadpleeg in alle gevallen waarin je twijfelt over je vervolgstap (opnieuw) Veilig Thuis.

In deze stap komt het er op aan dat je alle informatie en alle adviezen die je gekregen hebt bij elkaar brengt en deze informatie vervolgens weegt.

Bij het beantwoorden van de vragen van het afwegingskader neem je de beslissing wel/ niet door te gaan naar stap 5. Bij stap 4 kan je een risicotaxatie-instrument gebruiken.

Als je vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/ of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen, je hebt bijvoorbeeld een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, sluit je de meldcode af, informeert alle betrokkenen hierover en legt dat vast in het dossier. Blijft je vermoeden bestaan, dan volg je de stappen van de meldcode verder.

Let goed op wanneer je de vragen samen met Veilig Thuis moet doorlopen. Als er sprake is van acute en/ of structurele onveiligheid of disclosure moet je melden bij Veilig Thuis en moeten de vragen 3 t/m 5 altijd met Veilig Thuis doorlopen worden.

Leg je weging vast in het dossier. Leg ook vast hoe de mening van de cliënt en eventueel het kind is meegewogen. Zet de besluiten in het dossier, met wie hier overleg over is geweest en wie het besluit heeft genomen om af te sluiten of om door te gaan naar stap 5.

TOELICHTING BIJ STAP 5

In deze stap beslis je samen met Veilig thuis of het een melding moet worden of dat hulp inzetten ook kan. De betrokkenen worden ivm de radarfunctie van Veilig Thuis in beide situaties geregistreerd in het register van Veilig thuis.

Melden is noodzakelijk

Er is sprake van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid:

- meld je vermoedens bij Veilig Thuis
- beschrijf zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die je hebt vastgesteld
- geef duidelijk aan als de informatie bij je melding (ook) van anderen afkomstig is
- overleg met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om de cliënt en/ of zijn gezinsleden tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te beschermen.

Bespreek je melding vooraf met de cliënt:

- Leg uit waarom je van plan bent om een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag de betrokkene uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
- Bij bezwaren van de betrokkene, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de betrokkene of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de betrokkene of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
- Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de betrokkene of zijn gezinslid de doorslag moet geven en informeer de betrokkene over je melding.

Veilig Thuis kan enkel actie ondernemen als je bekend maakt over welk huishouden het gaat. Daartoe moet je de naam van het kind en van het gezin of de meerderjarige cliënt noemen. Je geeft bij je melding ook je eigen naam en functie. Het gezin of de meerderjarige cliënt krijgt van Veilig Thuis te horen van welke instelling of beroepskracht de melding afkomstig is. Artikel 55 van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend wordt gemaakt.

Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding een bedreiging vormt of kan vormen voor de betrokkene, voor andere of voor de beroepskracht.

In noodsituaties waarin een slachtoffer onmiddellijk beschermd moet worden tegen een acuut gevaar kan de alarmcentrale bellen op 112 en de politie vragen hulp te bieden. In noodsituaties kun je, als het om minderjarigen gaat, ook contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming.

Als er situaties zijn waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding kan komen kan worden afgezien van contact met betrokkenen.

Een melding is geen eindpunt. Als een beroepskracht een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de beroepskracht in zijn contact met Veilig Thuis ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de betrokkene of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de beroepskracht bij de cliënt na de melding niet ophoudt. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de

betrokkene blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Leg je melding zorgvuldig vast in het dossier. Beschrijf ook:

- Welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met Veilig thuis hebt gemaakt.
- Of je al dan niet over de melding met de betrokkenen hebt gesproken en welke reactie de betrokkene op je voornemen om te melden gaf.
- Heb je geen contact met de betrokkenen gehad over de melding teken dan ook aan waarom dit zo besloten is.
- Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig thuis bij wie je de melding gedaan hebt.
- Word je later door Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) het huiselijk geweld of de kindermishandeling geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als kindermishandeling of huiselijk geweld niet is gebleken.
- Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.
- Leg ook vast in het dossier welke hulp je geboden of georganiseerd hebt en op welke manier is voldaan aan de vereisten voor passende en toereikende hulp.

INFORMATIE OVER MELDRECHT IN RELATIE TOT BEROEPSGEHEIM

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

Bijlage I

ALGEMENE TIPS VOOR GESPREKSVOERING MET JEUGDIGE

Beroepshouding

Professionals die werken met kinderen betrekken kinderen vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar het kind en nemen het kind serieus. De elementen die kinderen aangeven belangrijk te vinden in de communicatie met professionals zijn dat zij oprecht interesse in hen tonen, dat professionals naar hen luisteren en dat zij hun mening in elk geval in overweging nemen.

Volgens kinderen dragen de volgende aspecten bij aan het gevoel serieus genomen te worden:

1. echte interesse van de professional
2. geloofd worden door de professional
3. uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van het kind gaat
4. in contact blijven ook wanneer er geen probleem is
5. geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn

Aanvullend:

- kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan maar 1 keer gemaakt worden. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. Het kind kan dat dan scheiden van de 'scan' die hij/ zij gemaakt heeft.
- Het is belangrijk voor het kind het gevoel te krijgen dat JIJ (het kind) de krent in de pap bent. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwens van een kind te winnen.
- Zeg bijvoorbeeld: 'wow, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/ probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen'.

Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt.

Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer professionals later nog eens vragen hoe het met het kind gaat, ook wanneer het kind is doorverwezen.

- 'als ik naar jou kijk heb ik de indruk dat je veel stress voelt, klopt dat? Wat maakt je gestresst?'
- 'hoe was je dag vandaag?'
- 'je vertelde dat het beter gaat thuis/ je je beter voelt. Ik ben blij voor je!'
- 'ik weet/ zie dat jij in een moeilijke situatie zit, dat vind ik erg jammer voor je'
- Compliment geven over een tekening/ een nieuwe broek/ een talent/ iets anders

Overigens vinden kinderen een 'formeel gesprek' niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten, bijvoorbeeld tijdens een wandeling of een autorit, of drukken kinderen zich makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die professionals hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van het kind hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij de wensen en mogelijkheden van het kind.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen

- Ga apart met het kind in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten.
- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen. Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind.
- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast het kind te zitten, zodat het kind je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.
- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
- Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'client/ patient'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
- Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
- Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!
- Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
- Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
- Stel open vragen, of reageer met 'wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan'. Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als het kind iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat het kind je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.